

Kongl. maj:ts i nåder tilförordnade
slotts-rätts protocoller och utslag, uti
undersökningsmålet, angående en å
Carlsténs fästning skedd, men yppad
tilställning, af stats-fångarne Jan
Friedrich och Jan

(Wahlström
1796

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

1796

KARLSTENS FÄSTNING

juvel. S.
P. Wahlström

(8)

1700 - 1829

Kongl. Maj:ts

och Näder tillförordnade Slotts-Kätts

PROTOCOLLER

och

Utslag,

uri

Undersökningsmålet,

Angående

En å Carlstens Fästning skedd, men yppad tillställning,
at Stats-fångarne Jan Friedrich och Jan Albert
utur deras för Riksförrädert äddinde fängelse
befria och på flykten befordra.

UDGIFVEN,

Tryckt hos LARS WAHLSTRÖM, 1796.

Carlstens Fästning

PROCOOLINK

År 1796, den 22 Julii och följande dagar, blef till underdånigst följie af Kongl. Maj:ts nådiga befallning och förordnande under d. 10 förutgående Junii anställd och hålles Slotts, Rätt å Carlstens Fästning; närvarande såsom

Ordförande: Lagmannen Hr Eric Gustaf Lindekrona.

Ledamöter: Capitainen Hr Samuel Magn. Siltverhjelms.

Borgmästaren Hr Johan Th. Grundell.

Borgmästaren Hr Ad. Nolleroth.

Lieutenanten Hr Justus Fr. Weinberg.

Rådricken Hr Svante Lidmarck.

Rådmanen Hr Peter Åkerblom.

Swarijante till Protocollets förande, förordnad och tillstådes war, i stället för Lands-Secreteraren i Länet, hindrad af Umbets göromål, undertecknad vice Lands-Secreterare,

Sedan upläste wordet ofwan högståberopade Kongl. Maj:ts nådiga Förordnande, hwarigenom Ordföranden anbefalles, at med tillkalladt domförde antal Ledamöter, lika många Militaire, som Civile, hwilka förre skulle begäras och beordras utaf det i Göteborg förlagde Kongl. Stedingkska Regimentet, wid en Slots-Rätt uptaga och afdöma målet, angående den här å Carlstens Fästning skedd, men yppade tillställning, at natten emellan den 15 och 16 Sept. förledie år, de för Riksförräderie till lifstids fäkte härstädes insatte Personer, Jan Friedrich och Jan Albert utur deras fängelset befria och på flykten befordra, samt Slotts-Rättens medel, utan wetterligt Jäf emot någon, deras Domsäten intagit;

Så företår Extra Hof-Råts Fiscalen målbetodde Pehr Öst-
 ling och förete ej mindre Kongl. Maj:ns Justitie-Cancellairs-
 Ambets d. 13 i denna månad för honom utfärdade Förordnande,
 at uti ägenkap af Actor Publicus eller Ambets lärande, utföra
 förenämde mål, än de dertill hörande och honom i händer lämnade
 Handlingar, bestående af Utdrag utur Protocollet, hållit wid Com-
 mendants förhöre här å Fästningen d. 16 Sept. förledit år, 2ne
 brefwer under N:ris 1 och 2, i det ena, allenast et qwartblad,
 skrifwit på ena sidan, efter förmenande af Jan Friedrich, och i
 det senare 2ne qwartblad swar, 2ne under N:o 3 och 4 til Gösta
 Svensson i Örebro och Glanshammar stads och et från J. West-
 beck til Lieutenanten Bäärnhjelm skrifwit bres af d. 15 Sept.
 förledit år under N:o 5, en liten breslapp under N:o 6, Stryk-
 Junkaren Carlbergs och Drängen Zetterströms wid Commen-
 dants-förhöret afgifne skrifwelige berättelser under N:o 7 och 8,
 samt Lieutenanten Bäärnhjelmns Raporter af d. 18 och 21
 i samma månad; och som, efter dese Handlingars läsande, Extra
 Hof-Råts Fiscalen anförde, huruledes han i anledning af samma
 funne sig befogad til talan emot Strykjunkaren wid Kongl. Götha
 Artillerie Regemente Bengt Carlberg, Drängen Johan Georg
 Zetterström, för detta i tjenst hos Jan Friedrich, och Kam-
 maren Westbeck, såsom de der skola uti och genom tillställ-
 ningen af Stats-sångarnes Jan Friedrichs och Jan Alberts flykt
 sig brottelige gjort; ty låt Slots-Rätten 10 utur arresten uphåll-
 ta Strykjunkaren Carlberg, hwilken nu afgifwer samma bekännelse,
 som wid det hållne Commendants-förhöret, nemligen at han i
 slutet af Febr. månad förledit år, rörd af Jan Alberts swära be-
 lägenhet, wid et tillfälle under bewalningen i dennes rum, qwarle-
 nade en Billet, hwars innehåll skal bestå i försäkran, at om han
 på något sätt kunde wara Jan Albert til tjenst, skulle han sådane
 med nöje förbita. Uppå denna Billet skal han straxt berestee
 sån

5

fått svar från Jan Albert, med tackfägelse för löftet och begäran, at han wille befördra Brevvärling inellan honom och Jan Friedrich. Detta skal och Carlberg troligen verkstådt, utan at lura nå förnås tro, det sådant kunde upträckas; hwarföre och han skal hämtat breswen från Jan Albert uti en springa eller falls å en wid dörren i Alberts rum stående lista och dem sedermera aflemnat til Jan Friedrichs dräng Zetterström, som derå skaffat svar från sin Herre, hwilka då af Carlberg antingen blifwit lämnade til Jan Albert sjelf, eller kastade bakom den omskrifna listan, då waktgöring tillåtit honom wara i Jan Alberts rum. Några gånger skal Carlberg warit i dörren af Jan Friedrichs rum, under det det warit öppen, och då infästet breswer til honom från Jan Albert. Swad flykten widkommer, bekänner Carlberg äfwenledes at han lofwat bestämja den och i sådan affigt aftryckt skären på Nycklarne til bägge Stats-fångarnes Fångelse-låsar i kist och lämnat aftrycken til Zetterström, som skulle draga försorg om deras försärdigande, hwilket och blifwit verkstådt, och Nycklarne honom lämnade, men wid upträkten af Carlberg sjelf bort och undångömd uti Kållares muren under gamla Trädhbyggningen N:o 2. Med dese Nycklar skal han ämnat uplåsa Jan Alberts och Jan Friedrichs Fångelse-serum, och, sedan Fångarne derifrån utkommit, genom en Garmling den Zetterström utifrån Fästningsmuren skulle uplåsa, föra sig och dem ned från Fästningen och derester begifwa sig på flykten.

Til denna beredwillighet skal ej någon gifwit honom Carlberg anledning, utan skal samma, såsom förut sagt är, häröröf af medlidande för Jan Albert; hwarjämte Carlberg tillägger denna des bekännelse, at han, som i Januarii månad förelidit är under des bewalnings tjenstgöring gjordt bekänskap med Jan Albert, uti ofärligen tre weckor derester, då han, såsom Waktbaswande, gäit med Jan Albert på Fästnings-mallen, först yppat frågan, om ej Jan Albert wille wid pågat tillfälle sig Fästningen. Efter det Jan

Albert förefästde honom omöjligheten utaf, at komma lös utur det wäl förwarade Fängelserum och derifrån öfver Fästningsmuren, skal Carlberg föreslagit det säre til Ryckmars eftergörande och hwad i öfrigit til rymmandet kunde befordra, som frammanföre omförmåst är. M: d: Jan Friedrich skal Carlberg aldrig talt mer, än en gång, då Jan Friedrich kommit til hans fenster och begärde, det han wille skaffa en Billet til drängen Zetterström, som då war siul, ej heller inlätit sig med honom i något förtroende; och skal Jan Albert för honom aldrig nämnde hwilken Skerpare skulle föra dem på flocten, eller i sådan affigt hafwa Wät tilreds.

Uppå efterfrågan af Compagnie-Kullmäktig til bewakande af Stryckjunkaren Carlbergs under Rättegången beroende rätt, at ingen tillstådes, änsåne Ordsföranden derutaf gjort anfördran genom d. 13 dennes til wederbörande Regements Befälhafware Hr Siversten och Riddaren Treffenberg aflåten skrifwelse; Men Carlbergs Sager, för detta Fortifications-Lieutenanten Johan Adam Carlberg låter härwid ingiswa en til Slots-Rätten såld skrift, som upläses och, efter begäran, i Protocollet intages, ordagrant så lydande:

Af olyckor som möjligen kunnat drabba mig, återstod blott den enda, — kanske den måst smärtosamma — at min Son, Stryckjunkaren B. Carlberg, är häktad och anlagad för et brott, wid hwars blotta åtanke de så grå hår, som tid och sorgor ännu qwar kunnat på min äldreiga hjesa, willa resa sig. Okunnig likwäl om hellska brottet, des råttas sammanhang och den mer eller mindre del min Son deruti kunnat saga (jag känner detta allt endast ryckterwis) worde det ändå icke anses obehörigt, men förlåtas en sörjande Fader, at han blandar sina tårar med Sonens och aldradsmjukast anhåller, at ej blott til Högst. Kongl. Slots-Rättens Protocol; Utan ock til Hr Landshöfdingens och Herrar Ledamöternes ömhet och behjerskande, så insinuera des sista suckar.

Son

Som Officer har jag i min Konungs och Fäderneslandets tjenst tillbragt mina måsta år, men sedan tusende öders widrigheter fördrat mig från wälstånd till armod, nödgas jag nu af en allmän barmhertighets Inrättning taga mit bröd för mina återstående dagar; dock hade jag likwäl aldrig kunnat föreställa mig, at måttet af mina bekymmer skulle rågas genom den Son, af hwilken jag wäntade min ålderdoms tröst.

Fadershjerter — älske äfwen alming för det blod som rinner i min Sons ådror — är förmodeligen det, som imeclertid bringar mig at tro, at ungdoms oförstigtighet, enfsald och godtrogenhet, men icke et elakt sinne, wällat min Sons oberoänksamma förhållande. Jag är Soldat och Christen, icke en sliprig och sin Advocat, jag åtläger således härigenom min Son, med en Faders stadgade myndighet, i Religionens helga namn, at tala sanning och at lita så litet uti sina beklännelser inblanda den ofkyldige, som dölja en medbröttelig, i fall någon sådan skulle finnas.

Man har sagt mig, at min Son redan, under de med honom anstälde förhör, iakttagit denna skyldighet. Detta har warit den enda tillfredsställelse för mit hjerta och forfarandet deraf skal äfwen blifwa den enda för både hans och mit.

Wore min Sons Sal icke under granskning och beröfswande af Domare, som med kundskap och urskifning, förena rättwisa och mildhet, så skulle min ofynnighet i Rättegång och Lag icke wara mig litgiltig. Nu behöfwer jag icke, at, med en slug Saksförares finrlighet, framställa sådana försworegrunder för min Son, som äfwen ut dessa möjeligen skulle kunna hämnas: icke eller skal jag hafwa af nöden, at föredraga de bestrielses anledningar, som Naturens och billighetens enkla Lag diktara. Således skal jag icke återopa det fria Englands habeas Corpus — min Sons redan ughärdade långa arrest uti et, altid strått, häkte, utan undersökning och Dom, eller at här är för handen et blott intenderat brott, hwilket innan
des

des fullbordande, af min Son sjelf på många sätt kunna förelommas, och dymedelt tjent en listigare än han, til förtjenst och belöning. Slugheten skulle äminstone genast hafwa berjent sig af denna undskyft, som, erhuru kanste swår nog, at i wederslägningens wägen jäfwa, jag likwål skolat fördoma, om den än kunna lända min Son til fördel, men stede på sanningens bekostnad.

Må allt dersöre min Sons bewista fel icke lämnas ostraffat; men måtte straffet lämpas efter omständigheterna, mildras af nåden och lända den selande icke til tinnelig olycka utan til rättelse och et medel, at frändeles blifwa en nyttig medlem uti et lyckligt samhälle. Och det är härom jag allerödmjukast hönsfaller.

Wälsignelse skal dersöre hwila öfwer Högst. Kongl. Slotts Rätten, och uti de sällas fridsamma boningar, skal min afledne Fader, som på sina armar burit Den wid Friedrichshald stupade Nordens Hjertes, Konung CARL den Tofstes, döda kropp, med förnöjelse finna, at des olyckliga Sonson, på Jorden fått röna mildhet och förbarmande. Med djupaste wördnad framhärdat

S. T.

aldrödmjukaste tjenare,
Joh. Ad. Carlberg.

2:o Föreladdes Drängen Zetterström, äfwen hällen under bewakning här på Fästningen, då han, såsom sörut wid Commandants-förhöret, orwungit bekänner, at han af Styckjunkaren Carlberg ifrån des första hitkomst til Fästningen, städse bekomme bref och Billeter til Jan Friedrich, samt af honom tilbaka fått brefwer, för at lämna Carlberg, äfwen som at han längre tid äga kunskap om planen til Jan Alberts och Jan Friedrichs flykt, hwari Kammereraren Westbeck och Carlberg skola biträdt. De 2ne bref hwilla Herr Öfwersten, Commandanten och Riddaren Ruuthensparre wid visitationen hemma i des rum honom frånsäggit, skal det ena, med *Pedellen* såsom utanskrist teknadt, watie

Annat at lämna til en hustru i tjenst hos Kammereraren West-
 beck för at honom tillställas, och hwilket af Jan Friedrich skal
 vara skrifwit, och det andra åter, med Maculaturpapper såsom Cou-
 vert försedt, skal Zetterström fått af Jan Friedrich, för at
 lämna til Styckjunkaren Carlberg, som samma skulle besfordra til
 Jan Albert, hwilket bref Westbeck skal skrifwi. På tillrägon
 utläter sig Zetterström at han med skäligh säkerhet kan säga,
 Kammereraren Westbeck, ehuru med olika stil, författat Brefsven
 eller Billetterne N:o 4, 5, 6, samt at det deri nämnde ordet
Custos betyder des namn och at med *Pedellen* menas Kammerera-
 ren Westbeck, hwilken altid, såsom utanskrift å Brefsven til Jan
 Friedrich, teknadt *Gösta Svensson i Drebro och Glansham-*
mar, såsom ock at han ingalunda känner eller kan uppgifwa den Båt-
 Sleppare, som skulle besfordra denne nu i fråga warande Jan Frie-
 drichs och Jan Alberts uttänka flykt. Widare årkänner Zet-
 terström, at han af Carlberg emottagit de uti lit afsnyckte Nyck-
 lar til Arrest-rummen, dem han straxt efter inhändigandet aflämnat
 til Westbeck, som derefter af Järn låtit försärdiga 3 aldeles lika
 Nycklar, hwilka af Westbeck sielf uti Zetterströms rum blifwit
 honom tillståde, och dem han genast derpå gifwit til Styckjunkaren
 Carlberg, för at deras i sinom tid sig betjena, samt at den öfwers-
 enskommelse varit, det Carlberg skulle försede sig med Segelgarn,
 för at dermed från Wallen til sig uphala en tjock lina eller tåg,
 hwarmed Jan Friedrich och Jan Albert skulle wid Krutkällaren
 hjälpa sig neder från Fästningen. Detta tåg skall Kammereraren
 Westbeck lofwat införskaffa och Zetterström utfäst sig, at emot-
 taga Jan Friedrich wid bemålte nedhållningsställe, och sedan flyk-
 ta med honom och de flere.

Rymningsplanen årkänner Zetterström wara sådan som Carl-
 berg den uppgifwit, jänwål ock, at brefsvärplingen på fått omnämt
 år, besfordrad blifwit; dock gör han Zetterström föregående des bea-

kännesser, tillägg af den wid Commendants-förhöret onämnda om-
 ständighet, at han wid et tilfälle träffat Kammereraren Westbeck
 ner wid Qvayen, då denne beklagat sig öfwer Jan Friedrichs
 olyckeliga belägenhet och ärbudit honom Böcker at tillstålla Jan Frie-
 drich, med yrkande at Jan Friedrich skal wisat des Son mycken
 gynnelse och hvarsföre han så wäl i anledning häraf, som den kärlek
 han byser för Jan Friedrichs person, skal wäga lif och död, för
 at kunna befordra Jan Friedrich på flykten. Zetterström har
 ock emottagit Böckerne och lånmat dem til Jan Friedrich, som
 genast derpå tilskrifwit Westbeck, hwarefter Dreswärtingen fortfarit,
 så emellan Westbeck och Jan Friedrich, som Jan Albert och
 Carlberg, hwilken han befordrat; och skal skrifwärlingen emellan
 Westbeck och Jan Friedrich tagit sin början wid Juliden 1794.
 Då Zetterström lånmat Westbeck afstycken af Nyckelne, skal
 denne utlätit sig wilja låta göra dem derefter på Thorstogs Brud,
 under föregifwande af Bönycklar til sina rum. Wid et tilfälle skal
 han Zetterström händelsewis sunnit en öppen brestapp, såld til
 Jan Albert, i Jan Friedrichs rum balom en lista, hwilken han
 genomläsit och sunnit wara af det innehåll, at ende Jan Friedrich
 och Jan Albert kommo på flykten, skulle de öfwergifwa honom och
 Carlberg, emedan dese då ej skulle wara dem behöflige, samt Carl-
 berg och Zetterström kunde försörja sig sjelfwe, hwatof han skal
 blifwit så besörde, at han ångret det han inwicklat sig i Jan
 Friedrichs och Jan Alberts Rymnings-plan.

3:o Instälte sig uppå erhållen kallelse för Storrs Rätten Kam-
 merer Jonas Westbeck, som, efter honom af Ordföranden gjord
 rätlig föreställning om de flere beswärande liknelser til brottlighet,
 hwilka Protocollet öfwer Commendants-förhöret emot honom
 innefatta, yrkar sig, det han wid samma förhör, nelat til alle, af
 orsakt, at han icke trode det wara rätta stället för hans anklagan och
 åttalandez men, at han nu mera, kallad inför en laglig och ordentlig
 Doms

Domstol, finner sig Skyldig til sanningens utskående och derföre, under, erklännande af de wid Handlingarne befintelige bref med underskrift Pedellen och utanskriften Gösta Svensson i Örebro och Glanshammar, såsom utaf honom egenhändig skrifne, bör och wil upriktigt tilstå, at han, utan at någonsin hafwa personligen träffat och widtalt, hwarken Jan Friedrich eller Jan Albert, kommit uti den förras bekantskap genom honom til läns sände Böcker, hwilka förantledt Brefwärling dem emellan, den Jan Friedrich öpnat och drängen Zetterström beforderat, samt hwarunder Jan Friedrich på et så rörande sätt förestälde olyckan af des förlorade skrifet och begärt hans hjelp och biträde at på flykten och sei sot komma, at Westbeck dels af människo-lärket, och dels i anseende til Jan Friedrich Skyldig årlänsla utöfwer en hans Son wisad ynnest, då denne senare stod under den förras befäl wid det olyckeliga Konungamordet, omföder derutiinnan ingädd, samt såsom Carlbergs och Zetterströms bekännelser, jämte hans egne nyh omsformälte bref innehålla, icke allenast efter aftryck i lit, dem Zetterström honom lemnat, lätit en Smed-Gesäll hos Fabriqveuren Ask uti Marstrand, som sedermera för brott förrymt Graden, försärdiga zne Nycklar til Fångelsens öpnande, hwilka Nycklar Zetterström tilstälde blifwit, utan ock til beforderande af Jan Friedrichs och Zetterströms gemensamma flykt, med Bårströmen Lundbeck i Marstrand, för hwilken han likwäl aldeles förtegat deras Personer och namn, betingat om tjenlig Bår, hwarå de en beständ natt skulle sjöledes från Fästningen forskaffas; äfwen som Kammereraren besörge anskaffandet af dese flyktingar nödig förtäring och matsäck under deras tilämnade sjöresa och flykt; förneländes häremot Westbeck högeligen, at hafwa haft minsta Skrifwärling med Jan Albert, eller ens wetat at det wore i anläggningen, at denne skulle i Jan Friedrichs sällskap Fästningen afwika.

Stryckjunkaren Carlberg och Drängen Zetterström återfördes til deras Fångelserum, och sedan det nu lidit på aftenen, åtskilgdes Slots-Rätten.

Den 23 Julii 1796. Denna dag användes til författandet af det gårdagen nog widlyftigt blesna Protocoll.

Den 24 Julii, Söndag.

Den 25 Julii 1796. Sammanträdde åter Slotts-Rätten, då Protocollet för förra Rättegångsdagen uti Actors Extra Hof-Rätts Fiscalen Östlings, så wäl som de anlagades, Ströckjunkaren Carlbergs, Drängen Zetterströms och Kammerer Westbecks närvaro justerades; hwarwid dock Zetterström gör den ändring och rättelse uti des bekännele, at han och icke Westbeck åtagit sig anskaffa den lina eller det tåg, hwarmed bägge Stats fångarne och Carlberg wid afwilandet skulle hjelpa sig ned från Fästningen.

Actor anmärker och åskar förklaring öfwer besunnen slihet af Zetterströms och Westbecks bekänneleer derutinnan, at den förre uppgifwit såsom Westbeck witterligt, det Jan Albert skulle gemensamt med Jan Friedrich slykten taga, och åter den sednare eller Westbeck föreburit en fullkomlig okunnighet derom; men Zetterström och Westbeck, annan motsägande, förblifwa hwar för sig wid deras förenämnde utsagor. Widare gör Actor anmärkning derwid, at Zetterström berättat Westbeck hafwa under et samtal med honom yttat sig wilja wäga alt, för at hjelpa Jan Friedrich på slykten, och deremot Westbeck föregifwit at Jan Friedrich sjelf uti bref til honom begärt, at genom hans hjelp och biträde warda besordrad upå fri fot, hwilken anmärkte skiljaktighet likwäl de, Zetterström och Westbeck, icke annorlunda, än den nästförenämnda, eller med förblifwande af hwartheras gjorde bekännele, beswara och förklara.

Commendanten här på Fästningen Hr Öfwersten och Riddaren Ruuthensparre låter ingifwa flere Udrager utur des hållne Ordres-Journal, hwarutaf Slotts-Rätten inhämtade, huruledes Hr Öfwersten och Commendanten utgifwit nästan dagelige och de måst afswarsamme ordres om Stats-fångarnes noga bewarning, jemte

fått dertill; och Styckjunkaren Carlberg i anledning deraf hörd, kan icke förneka, det han fått och ägt en fullkomlig kännedom utaf alle sådane Ordres; utvisandes i öfrigit et berörde Ordres Utdrag widfogat Protocoll och det i Commendants Förhörs-Protocollet såsom öppnadt omrörde och med Jan Friedrichs ring förseglade convolut N:o 3, sedermera eller d. 28 September förleddt är worden uppå Höj befällning uti närvaro af Borgmästaren Grundell, Controlleuren Artvidsön och Kåntemästaren Brask öpnat, samt at utaf sammas innehåll en høy Räkningar Jan Friedrich återstälde, men de andre af någon slags betydighet warande Papper til Justitiæ Cancellairs-Embetet uppfände blifwit.

I anseende til saknad Compagnie Fullmäktig för Carlberg, lät Slots-Rätten föreläsa och hörde rörande hans frägd, härwarande Artillerie-Chefen, Lieutenanten L. R. Bäärnhjelm, som intgar det Carlberg, innan han begått i frågawarande försbrutelse, haft et godt upförande så uti som utom tjensten och desse Skyldigheter uppfylla sökt.

Actor, som anser målet nu wara nog uplyst och utredt, begår råderum, at författa och inkomma med des Kristeliga slut påstående derutinnan, hwilket Åsven Slots-Rätten finner skäligt, at honom bewilja til i morgon kl. 10 förmiddagen, då jämmål, utaf de anlagade, Carlberg och Zetterström änyd inställes; men der emot Westbeck, i anseende til någon anmäld angelägenhet och efter des egen nu gjorde anhållan, desto håldre tillåtas, at fränwarande blifwa, som han, utan alt vidare hörande, underkastar sig det slut eller Utslag uti målet, hwilket Slots-Rätten finner lagligt och rättwist wara.

Den 26 Julit 1796. Enär Slots-Rätten nu ytterligare sammanträdde och derwid förefommit ej mindre wederbörande Parter, utom Kammereraren Westbeck, som redan förent affagt sig wid dars hörande; än Under-Lieutenanten wid Kongl. Artillerie-

Regementet Olof Litzberg, uti ägenkap af denna dag tillförordnad Compagnie - Fullmäktig, at bewata Styrskjutaren Carlbergs rått och bästa, samt Protocollet för förtleden gårdag worden urlåst och widländt, låt Actor Extra Hof Råts Fiscalen Östling afgifwa det skrifteliga försattade slut-påstående, utaf hofstafweliat innehåll, som följer:

Den nådigst anbefallde undersökningen angående den här å Carlstens Fästning gjorde, men innan verkställigheten yppade anläggning ar, natten emellan d. 15 och 16 Sept. nästledit år, utur sine Fångelserum på flykten förskaffa de för Riksförädrerie til Lifvards-fängelset dömda och här å Fästningen i förwar hållne Personer Jan Friedrich och Jan Albert, synes nu hafwa wunnit den fullständighet at jag, enligt mit åliggande, slutligt påstående i målet göra kan.

Under loppet af denna undersökning hafwa Styrskjutaren wid Kongl. Götha Artillerie-Regemente Bengt Carlberg, Drängen Johan Georg Zetterström, i tjenst hos Jan Friedrich, och Kammereraren Johan Westbeck, hwar för sig hörde, omwunnit bekant:

1:o Carlberg at, sedan han, en dag i början af nästledit år, såsom Waktstafwande åtsökt Jan Albert på Fästningswallen, hwar est denne sednare haft tilstånd at gång ester annan hämra frist lust, och Jan Albert dermid på et rörande sate beskriswit swårigheterna och ohäkan af sin belägenhet, Carlberg fattat den föresats ar, om möjeligt wore, förskaffa Jan Albert på fri fot, af hwilken ordsal han ock, inom kort tid derefter, genom Billet, den han under tjenste göringen uti Jan Alberts rum ester sig låmnat, erbudit denne sednare sin tjenst och oinstränkta tilgifwenhet, hwilket Jan Albert genom skrifteligt swar, det Carlberg sedermera sjelf afhämtat, förklarar sig med nöje emottaga, samt armodat Carlberg at til Jan Friedrichs dräng Zetterström aflåmna en i berörde swar innesluten Billet til Jan Friedrich, at honom tillstålla. Detta har Carlberg ej all-nast eskerkommit och under en fortsatt Brevswärting dem emellan om det oafbrutne gång besörjt, utant ock wid et sednare

tillfälle då han skolat bewala Jan Albert, hwilken då, i samma afsigt som ofwanberörde är åter fått wara ute på Fästningswallen, gjore Jan Albert förslag at skilja sig från Fästningen, samt såsom skäl der till uppgifwit lärtsheten at anskaffa falska Nycklar til Fångelserummets öppnande och möjligheten at sedermera medelst en lina komma neder öfwer Fästningsmuren.

När detta förslag derefter af Jan Albert funnits antagligt, och han uppmuntrat Carlberg at sätta desamma i werkställighet, har Carlberg, som hade tillgång til Fångelse-nycklarne, af dem tagit afskrif i litt, samt til ombestyrande af andre nycklars försärdigande i lithet dermed, lemnat desamma til Jan Friedrichs dräng Zetterström, hwilken imedletid af sin Husbonde om anläggningen såte förtroende och til samma ändamål med Carlberg skulle medverka; hwarförutan Carlberg ej allenast skulle wid sjelfwa rymmandet Jan Albert biträda, utan ock sjelf Fästningen afwika och göra de öfrige sällskap.

2:o Zetterström at, enär han Jultiden år 1794 händelseswis träffat Kammereraren Westbeck, och denne derwid tillkännagifwit sit medlidande med Zetterströms Husbonde, lemnat Zetterström Båder at honom tillstålla, samt förklarar sig hugad at til bewisande af den erlånsta han hade emot Jan Friedrich, för des emot Westbecks Sou wisade godhet, wåga allt för at bringa Jan Friedrich på fri fot; Zetterström aflemnar berörde Båder til sin Husbonde och sedermera af honom fått en Billet til Westbeck, den han ock behörigen framgifwit, samt alle framgent breswårpling, den han wetar angå rymningsplan, den emellan besordrat.

När samma plan derefter blifwit upgjord och stadgad har han til utförande af den samma i så måtto medverkat, at han ej allenast gemensamt med Carlberg och Westbeck hade at skaffa med de falske Nycklarnes försärdigande, utan ock enskilde fogar anstalt om den för nedgången från Fästningen erforderliga sinans anskaffande. Och

3:o Westbeck at, sedan han lemnat Jan Friedrich afskriflige

lige Böcker til län och såmedelst wunnit hans belaniffkap, har, i anledning deraf, med bemänte Stats-fänge breswårpling uti Januarii månad 1794 blifwit öpnad och Westbeck med honom ingått uti öfwerläggning om hans bestående från arresten, samt efter det plan til verkställande deraf blifwit formerad och gillad, Westbeck til dess utförande i så märkelig måtto bidragit, at han så wäl om de nödige ansedde falske nycklarnes försärdigande hufwudsakeligast besögt, som äfwen anskaffat en Wätskeppare hwilken genast wid Jan Friedrichs utkommande från Fästningen honom emottaga och på säker Ört öfwerföra skulle.

Deße af Carlberg, Zetterström och Westbeck gjorde beskännelser, lika frivillige som deruti öfwerensstämmande at de gemensamt arbetat på Stats-fångarnes Jan Friedrichs och Jan Alberts utpractiserande från deras Fångelser och besordrande på flykten, äro wäl uti så beskaffadt mått som detta, i sig sjelfwe sådane, at, enligt 17 cap. 36 §. Rättegångs-Balken ytterligare bewisning deraf, emot Carlberg, Zetterström och Westbeck icke iaswas kan; men enär dertill komma de omständigheter, at ej allenast åtskillige rymningsplanen rörande Bref och Billeter hos Zetterström öfwerkommit, utan äfwen de för anläggningens utförande så oumgångelige som i öfrigt oduglige falska nycklar blifwit hos Carlberg funnes äro oswan anförde besännelser så styrkte, at twiswelsmål om Carlbergs, Zetterströms och Westbecks brottslighet lika litet kan äga rum, som slikt brott efter Sveriges Lag ostraffadt lemnas.

Det enda jag finner Carlberg, Zetterström och Westbeck kunna deremot invändningswis andraga, är det, at Jan Friedrich och Jan Albert icke kommit på fri fot, samt at verkställigheten men icke upsäret bör straffas. Detta är sant; men alla sanningar kunna ej lämpas til alla händelser. Et eller annat Exempel skal derom öfwerthga dem. En förråds Commendant ger ordres til Fästningens obehöriga uppgifwande, men hans Ordres ålydas icke, utan

Fäst.

Fästningen försvaras och han straffas; En mordbrännare gripes så äfäst gerning at den nyss upstånde elden möjeligen ännu kunde af honom sjelf dämpas; men han straffas ej för det at branden blir aldeles fullbordad utan för sin ätgärd derwid! här tilfå. Emot Carlberg, Zetterström och Westbeck skal icke yrkas bestraffning för det Jan Friedrich och Jan Albert undankommit, ej eller för deras upsat at skaffa dem på fri fot, utan för deras ätgärd til verkställande af den upgjorde rymnings-planen, hwilken ätgärd warit så fullständig och consumerad at någre så timmar blott fordrades och det warit försent at förekomma faran.

Nu, och som således Styckjunkaren Carlberg, Drängen Zetterström och Kammereraren Westbeck genom egne med omständigheter styrkte bekännelser äro öfverringade at gemensamt hafwa för ändamål hast at Stats-fångarne Jan Friedrich och Jan Albert utur deras Fångelserum på flykten skaffa och befordra samt de til verkställande af sådan anläggning widtagit alla de mått och steg, som dertill nödvändige finnas kunnat; Alltså är jag föranklaren ödmjukast påstå det måge til följe af 10 Cap. 30 §. uti Kongl. Maj:ts förnyade Krigs-Articlar af d. 6 Maji 1795 samt 19 Cap. 1 §. Misgjernings-Balken, de sådan sin brottelighet ungålla, Carlberg med tjenstens förlust och 24 dagars fängelse wid watten och bröd, samt Zetterström och Westbeck, med hwar sin 100 Daler S:ms böter, Carlstens Fästning d. 26 Juli 1796.

Pehr Östling.

Styckjunkaren Carlberg och drängen Zetterström hafwa wid föregående Actors påstående ej widare at påminna, än at de öfwerlemnna samma tillika med deras förbrytelse til Domstolens dagligtåliga pröfning, hwarutinnan äfwen Compagnie-Fullmäktigen Lieutenant Litzberg instämmer; dock anhåller derjämte Carlberg, at hans långwariga och snart 11 Månader urständna fängelse må winna et ömt affeende och verka någon lindring i den bestraffning, hwaraf han kan sig hafwa föryent gjordt. E Mera

Mera hade Parterne å ingendera sidan, at anbragas hwadan Slotts-Rätten dem tillsade, at morgondagen i målet slut afwaga.

Den 27 Julii 1796. Gjorde Slotts-Rätten sit sista sammanträde och uti wederbörandes närvaro för öppna dörrar afkunnade ändteligit Utslag i målet, samt derester åtskilgdes. År, dagar och ställe, som ofwanskræfne stå. In fidem Protocolli.

Gust. E. Meincke.

Den å Carlstens Fästning utaf Kongl. Maj:t i-nåder ans befalte Slotts-Rätts ändteliga Utslag uti det til samman Rätts omedelbara upptagan och afdomande förwiste mål, angående en å berörde Fästning skedd, fast yppad tillställning, at Stats-fångarne Jan Friedrich och Jan Albert utur deras för Riksförräderie åddomde fängelse befria och på flykten befordra, uti hwilket mål tillförordnad Actor Publicus, Extra Fiscalen uti Kongl. Maj:ts och Rikets Swea Hof-Rätt wälbetrodde Pehr Östling Embetstalan anstält och utfördt emot Styckjunkaren wid Kongl. Götha Artillerie-Regemente Bengt Carlberg, Jan Friedrichs dräng Johan Georg Zetterström och Kammereraren Jonas Westbeck, som förthy wid hällen Laga Mansafning bliswitt hörde och deras swaromål afgifwitt, som Protocollet utwisar; affsagt å Carlstens Fästning d: 27 Julii 1796.

Utaf Mansafningen, de derwid företedde Handlingar och i synnerhet utstalde Styckjunkaren Carlbergs, drängen Zetterströms och Kammereraren Westbecks egne otwungne bekännelser inhämtar Slotts-Rätten detta måls rätta sammanhang och sbewettande wara sådant, at, sedan Styckjunkaren Carlberg under hast bewakning hos Jan Albert, och rörd öfwer dennes belägenhet, genom en i hans Fängelserum efterlemnad Billet årbudis honom Jan Albert des tjenst
uti

uti alt, hwad åstadskommas kunde, och jämväl fort berester, wid tilfålle af denne Stats-fänges bewalan- och beledsagande under spatsersgång å Fästningswallen, i fråga stådt, om icke han wid afsagad lägenhet skulle wilja Fästningen afwila, hwarutinnan åswen Carlberg lofwade honom hjelp och biträde; så har fölghen af desse Carlbergs obetänksamme och dristige steg blifwit ej mindre en emellan så Jan Albert och Jan Friedrich, som Jan Friedrich och Kammerer Westbeck öpnad ofofsig breswårting, hwilken någon tid sålunda för sig gått och fortsatt worden, at Jan Alberts bref genom Carlberg och Jan Friedrichs bref utaf hans dräng Zetterström forskaffade blifwit, ån en under samma Breswårting öfwerlagd och upgjord plan til bägge Stats-fångarnes förhjelpande på flykten och fri fot, uti anläggningen och verkställigheten hwaraf Westbeck, Zetterström och Carlberg hwar för sig ingådt och på det sätt deltagit, at Carlberg uti litt afstyckt skären til nycklarna af låsen för Jan Friedrichs och Jan Alberts Fångelserum, Westbeck efter slike afstyckt sått en nu mera förnynd Smed-Gesäll förfärdiga 3ne Nycklar, hwilke Westbeck lämnat Zetterström och denne åter tilstådt Carlberg, at använda til deras åmnade bruk, eller Fångelserummens öpnande å berämd tid, natten emellan d. 15 och 16 September förledit år, då, enligt stedt aftal, Jan Friedrich och Jan Albert, åtföljde af Carlberg och Zetterström, solat afwila Fästningen och derifrån öfwer muren nedhjelpas med en Lina, den Zetterström förskaffade, samt sedermera fortsätta rymmandet til Utrikes Ort å en i beredskap warande Båt, som Westbeck hade betingat utaf Båtföraren Lundbeck i Marstrand, utan at likwål för honom yppa de resan- eller flyktandes namn och personer; hwarjämte Westbeck i sammanhang med alt föregående hade anstafat och färdig årfordrilig Matsäck, eller Resekost för Stats-fångarne och deras följeslagare, at förbensfull intet utaf hwad, som kunde utgöra en fullständig rymnings-antagning och sammas fullbordan återstod, eller sants utur acktått uti det ögnåblid, då denna i fråga warande yppades och bekant blef.

Detta alt och det mera Kansafningen omständeligen innehåller,
 till

tillika med hwad Actor, Extra Hofrätts, Fiscalen Östling emot förbe-
 målte anlagade yrkat och påstådt, har varit ämne för et noggrant
 Slotts-Rättens öfverwägande; Och, huru Stars-fångarnes Jan Frie-
 drichs och Jan Alberts i ofwan anförde måtto anlagde och tillståde flyckt
 icke fullbordad wunnit, utan hämmad worden; Dock likwäl, och emedan
 Carlberg, Zetterström och Westbeck gjort alt, hwad hos dem stått,
 at den åstadkomma, och deras widtagne anstalter varit sådana, at sam-
 ma ofelbart hade wekfat Stars-fångarnes lössläppande och undankom-
 mande utur de dem äddömde fångelser, derest ej anläggningen i yttersta
 stunden af desz utbrott och verkställighet, eller dagen för den till flykten
 bestämde natt genom Commendantens, Herr Öfverstens och Riddaren
 Ruuthensparres synnerliga waksamhet worden rögd och förekommen, samt
 således Carlbergs, Zetterströms och Westbecks förhållander och åtgär-
 der bestomera äro, at anse för et å deras sida icke blott öfwerlagt, eller
 tillämnat, utan verkligt en fullbordat brott, hwilket laga bestraffning för-
 tjenar, som, derest dylika tillställningar oförwitt, eller utan ansvar kun-
 de aflöpa, den albrastörsta osäkerhet uti wården och bewakningen af de
 å Kronans Fästningar insatte Fångar skulle stundeligen blifwa at besara
 och swåriligen kunna förebyggas; Alt derföre, i förmågo af allmänna la-
 gen 19de Cap. 1 §. Missg. Balken och Kongl. Förnyade Krigs-Articles
 larns d. 6 Maji 1795, 10 Cap. 30 §. pröfwat Slotts-Rättens rätt-
 wist wara, det sola Styckjunkaren Carlberg, Drängen Johan Georg
 Zetterström och Kammerer Westbeck, såsom på sätt förberördt är,
 hwar för sig brottslige, Carlberg mista desz tjenst och sitta 24 dagar
 på watten och bröd, samt Zetterström och Westbeck hwardera plifwa
 Et hundrade Daler G:mt med 33 R: d. 16 Skillingar, eller om nå-
 gon utaf dem icke skulle botum orka, jämlikt 5te Cap. 4 §. Straffe
 Balken undergå straff af 24 dagars fångelse mid watten och bröd,
 Ar, dag och ställe öfwanfresne.

På Slotts-Rättens wagnar;

E. LINDEKRONA.

Gust. E. Meincke

www.books2ebooks.eu